

Andris Tauriņš: Atbalsts sportam – ziedojumi vai slēpts kukulis?

Andris Tauriņš,
zvērētais advokāts, Sorainen

Foto: Privātais arhīvs

<https://www.delfi.lv/news/versijas/andris-aurins-atbalsts-sportam-ziedojumi-vai-slepts-kukulis.d?id=51881069>

Nav noslēpums, ka daudzām sporta federācijām ir jācīnās par izdzīvošanu, pašām piesaistot ziedotājus un sponsorus. Spilgts piemērs ir Latvijas Biatlona federācija (LBF), kuras bilancē pirms šā gada sezonas esot bijis 100 000 eiro iztrūkums. Tāpēc ir saprotama LBF motivācija organizācijas vadībā iecelt sabiedrībā zināmu personu, kas spēj aizstāvēt organizācijas intereses, aktīvi piesaistot atbalstītājus. Šāda taktika nav nekas neparasts.

Arī citu sporta organizāciju vadībā mēdz iecelt biznesa līderus, politikai tuvu stāvošas personas vai pat valsts amatpersonas, piemēram, Latvijas Basketbola savienības prezidenta amatā ievēlēts bijušais valsts prezidents.

Situācijā, kad, no vienas puses, sporta federācijas ir spiestas pārtikt no ziedotāju labvēlības un, no otras puses, to vadībā ir esošās vai bijušās valsts amatpersonas, neizbēgami var rasties interešu konflikta risks. To apliecina arī pērn presē plaši apspriestais gadījums, kad Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ([KNAB](#)) aizturēja un atzina par aizdomās turētiem kriminālprocesā par iespējamu kukuļošanu gan LBF prezidenti, gan divus uzņēmējus. Tobrīd [Baiba Broka](#) ieņēma ne tikai LBF prezidentes amatu, bet arī pildīja valsts amatpersonas – Latvijas Universitātes (LU) rektora vietnieces un LU iepirkumu komisijas priekšsēdētājas – pienākumus.

Viens no aizturētājiem, "Skonto" grupas līdzīpašnieks [Guntis Rāvis](#), komentējot notikušo, žurnālistiem norādīja, ka Broka izteikusi aicinājumu ziedot LBF. Spriežot no publiski pieejamās informācijas, ziedojumu 20 000 EUR apmērā pārskaitījusi SIA "Roadeks", kurā Rāvim pieder 25% daļu. Vai šī lieta apstiprina, ka valsts amatpersonai, kura vienlaikus ieņem amatu biedrībā, ir liegts piesaistīt biedrībai ziedojumus?

Likums par interešu konfliktu novēršanu valsts amatpersonu darbībā definē, ka ziedojums ir finanšu līdzekļu bezatlīdzības atvēlēšana noteiktiem mērķiem. Pati ziedojuma definīcija vēl neliek šķēršļus SIA "Roadeks" veikt ziedojumu LBF 20000 EUR vērtībā. Risks rodas brīdī, kad Broka kā valsts amatpersona ir izteikusi aicinājumu ziedot finanšu līdzekļus LBF.

Saskaņā ar likumu valsts amatpersonai ir noteikti vairāki ziedojumu pieņemšanas ierobežojumi, tai skaitā valsts amatpersonai ir aizliegts prasīt vai pieņemt ziedojumu:

- publiskām vajadzībām, ja ziedojums ietekmē lēmuma pieņemšanu attiecībā uz šo personu;
- pašas valsts amatpersonas vai tās radnieku vajadzībām;
- tādu juridisko personu vajadzībām, no kurām šī amatpersona gūst vai ir guvusi sava valsts amatpersonas amata pienākumu pildīšanas laikā jebkāda veida ienākumus;
- to komersantu vajadzībām, kuru pārvaldes institūciju loceklis ir šī valsts amatpersona.

No minētajiem ierobežojumiem automātiski neizriet, ka Broka nebūtu drīkstējusi aicināt uzņēmēju veikt ziedojumu LBF. LBF nav ne publiska persona, ne komersants, kā arī LBF vajadzības nav pašas organizācijas prezidentes vajadzības. Ierobežojums gan

varētu būt pārkāpts, ja par LBF vadīšanu Broka būtu saņēmusi jebkāda veida ienākumus no LBF (publiski pieejamā informācija nesniedz tam neapstiprinājumu). Tādējādi var secināt, ka valsts amatpersona, kas vienlaikus ieņem vadošu amatu sporta federācijā, nesaņemot par to atalgojumu, drīkst aicināt komersantus ziedot organizācijas mērķiem.

Kolīziju šajā situācijā rada Krimināllikumā paredzētā atbildība par kukuļa pieprasīšanu un tā šķietamā līdzība ar aicināšanu ziedot. Krimināllikums noteic atbildību, ja amatpersona pieprasa kukuli, tas ir, materiālu vērtību par kādu jau izdarītu likumīgu vai nelikumīgu darbību vai pieļautu bezdarbību, izmantojot savu dienesta stāvokli, neatkarīgi no tā, vai kukulis domāts pašai valsts amatpersonai vai jebkurai citai personai. Tātad atbildība par kukuļņemšanu amatpersonai var iestāties arī tad, ja tā ir piesaistījusi sponsoru tās vadītai sporta federācijai.

Tomēr atšķirība starp ziedojumu un kukuli pastāv. Būtiskākais nošķiršanas elements ir naudas piešķiršanas mērķis. Ziedojuma gadījumā nauda tiek atvēlēta biedrības statūtos noteiktajiem mērķiem. Un tā ir vienīgā ziedotāja motivācija.

Savukārt kukulis, pat ja tas formāli tiek izmantots organizācijas patiesajām vajadzībām, vienmēr tiek dots ar mērķi ietekmēt pašas amatpersonas rīcību, izmantojot tās dienesta stāvokli. To apstiprina arī Augstākās tiesas sniegtais skaidrojums – lai personu atzītu par vainīgu kukuļa pieņemšanā pēc tā pieprasīšanas, jākonstatē, ka kukuļņēmējs ierosina dot kukuli par likumīgas darbības neizdarīšanu vai nelikumīgas darbības izdarīšanu kukuļdevēja interesēs.

Pat ja šajā sezonā biatlona sacensības sniega trūkuma dēļ Latvijā nevar notikt, tas neatceļ vajadzību pēc ziedojumiem sportistu atbalstam treniņiem un sacensībām ārvalstīs. Tomēr ziedojumu mērķim ir jābūt nesavtīgam, un tas nedrīkst būt kā atlīdzība par amatpersonas lēmumu ietekmēšanu. Valsts amatpersonām, kas vienlaikus ieņem amatus sporta (un citu nozaru) organizācijās, būtu jācenšas izvairīties vākt ziedojumus no personām, attiecībā uz kurām tās pieņem vai varētu pieņemt lēmumus. Pretējā gadījumā robeža starp kukuļa pieprasīšanu un aicināšanu ziedot kļūst ļoti trausla.